

Syöpäjärjestöt

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

12.1.2023

Esitykseen tarvittavat muutokset

- **Nollaveroluokka sokerittomille juomille**

→ Kasvattaisi hintaeroa sokerittomien ja sokerillisten juomien välillä ja ohjaisi kuluttajia valitsemaan terveellisemmän vaihtoehdon

- **Vähemmän veroportaita (esimerkiksi kolme) ja jyrkempi veron nousu portaiden välissä**

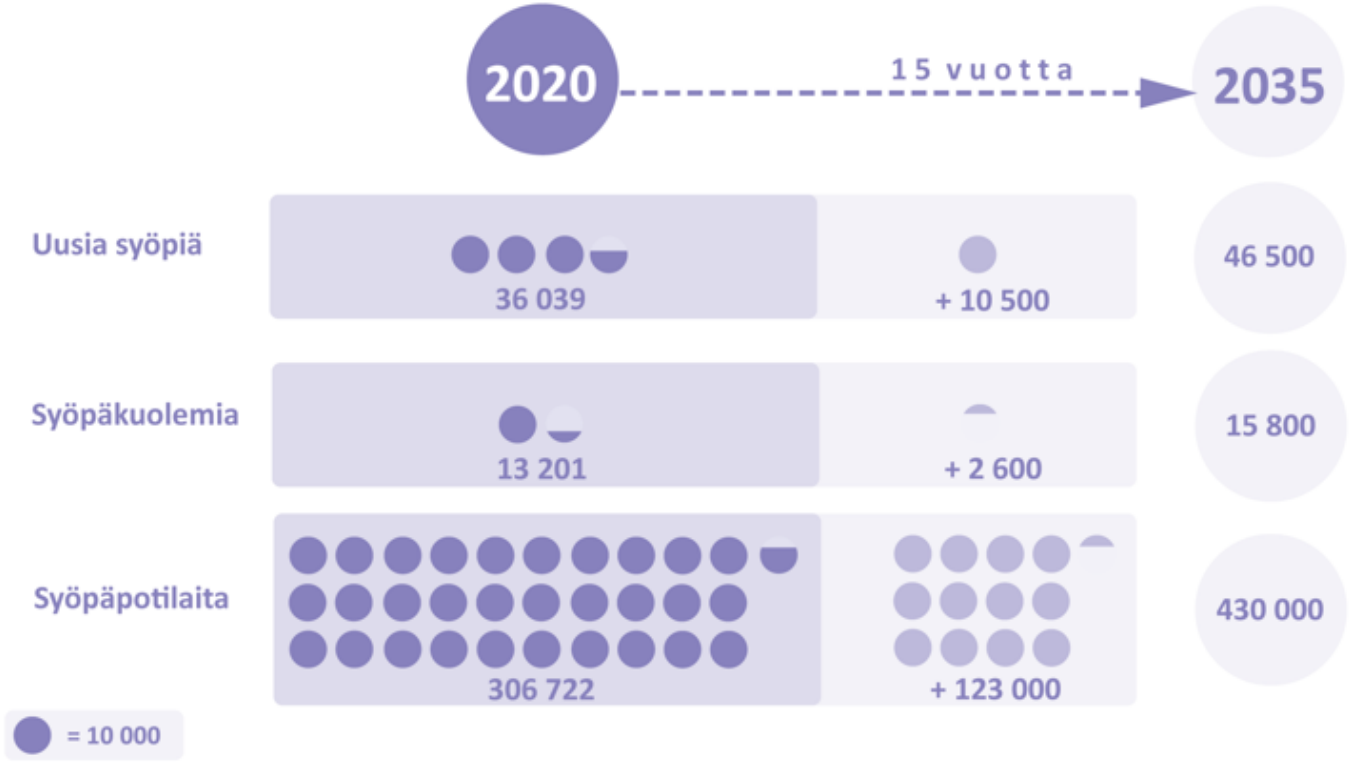
→ Tekisi hinnanmuutoksista huomattavampia ja ohjaisi vähäsokerisemman vaihtoehdon valitsemiseen

- **Koko virvoitusjuomaveroasteikon kiristäminen**

→ Kannustaisi terveellisempiin vaihtoehtoihin, kun sokeripitoisten tuotteiden hinnat nousisivat nykyisestä

- **Kiinteiden juoma-ainesten pitäminen veron piirissä**

Syöpätapaukset lisääntyvät merkittävästi

- Kansanterveydellisestä näkökulmasta jopa 40% syöpätapauksista voitaisiin ennaltaehkäistä, jos suomalaiset eläisivät mahdollisimman terveellisesti.
- EU:n syövän vastainen ohjelma nostaa esille syöpää aiheuttavina riskitekijöinä erityisesti tupakan, alkoholin ja **epäterveellisen ruuan käytön.** (European Commission 2021)

Ylipaino, elintavat ja syöpä

- IARC:n (2018) mukaan lähes 4 % kaikista uusista aikuisten syöpätapauksista johtuu ylipainosta. Tapausten määrä on suurin korkean tulotason maissa, kuten Suomessa.
- Ylipaino on monien syöpien mm. rintasyövän ja suolistosyövän yksittäinen riskitekijä (Kyrgiou, Kalliala, Markozannes ym. 2017).
- Sokerilla makeutettujen juomien nauttiminen lisää energiasaantia ja siten lisää painonnousuriskiä ajan myötä. Arvioiden mukaan syöpäriski on normaalipainoisilla (painoindeksi 18,5–25 kg/m2) noin 6 prosenttia pienempi verrattuna lihaviin (painoindeksi yli 30 kg/m2). (World Cancer Research Fund 2018, de Lorgeril, Salen & Rabaeus 2020.) Riski sairastua syöpään kasvaa, mitä enemmän ylipainoa kertyy elämän aikana (Kyrgiou, Kalliala, Markozannes ym. 2017).
- Vähentämällä ylipainoa (BMI alle 25) ja alkoholin käyttöä sekä lopettamalla tupakointi voidaan merkittävästi vähentää riskiä sairastua suolitosyöpään (Roos, Seppä, Pietiläinen 2020). Arvioiden mukaan 20-25 % syövistä olisi ehkäistävissä ravitsemuksella, painonhallinnalla ja fyysisellä aktiivisuudella (Luoto, Kukkonen-Harjula & Männistö 2017).
- Syövän ehkäisyn näkökulmasta väestön tulisi pysyä normaalipainoisena ja syödä terveellisesti (WHO, Syövän torjunnan 12 suositusta, Norat, Scoccianti, Boutron-Ruault ym. 2015).
  - Syö paljon kokojyvätuotteita, palkokasveja, vihanneksia ja hedelmiä.
  - Vältä runsaskalorisia (paljon sokeria tai rasvaa sisältäviä) ruokia ja sokerisia juomia.
  - Vältä lihajalosteita.
- Ylipaino on myös merkittävät riskitekijä syöpäspesifiseen kuolleisuuteen sekä syövän uusiutumiseen useissa eri syövissä (Pertelli, F., Cortellini, A., Indini, A. 2021).

Yhteenveto

- Suomessa syöpätapausten määrä lisääntyy merkittävästi, joten syövän ennaltaehkäisyn on kohdistuttava kaikkiin syövän torjunnan 12 suositukseen. Terveellisillä elintavoilla ennaltaehkäistään syövän lisäksi myös muita kansaterveyssairauksia.
- Syövän yksittäiset riskitekijät ovat ylipaino ja epäterveellinen ruokavalio.
- Terveellisistä elintavoista tulee tehdä ihmisille helppoja, edullisia ja houkuttelevia. Tähän tarvitaan laaja-alaisia toimia eri politiikan sektoreilla. Yksi keskeinen elementti on veropolitiikka.
- Maista, joissa terveysperusteista verotusta on käytössä, tiedämme, että se vaikuttaa ihmisten kulutuskäyttäytymiseen. Tämä tiedetään myös alkoholi- ja tupakkaverotuksesta: hinta on keskeinen tapa vaikuttaa kulutukseen.
- Valmistevero, kuten virvoitusjuomavero, on yksi tärkeä ohjauskeino ravitsemuksesta johtuvien kansanterveydellisten haasteiden ennaltaehkäisyssä.
- Suomen tulee ottaa käyttöön laaja-alainen terveysperusteinen vero, jolla verotetaan sokeria, suolaa ja kovaa rasvaa. Sen tulee kattaa kaikki elintarvikkeet. Veron tavoitteena tulee tehdä epäterveellisistä elintarvikkeista kalliimpia ja terveellisistä halvempia kuin nykyään.

Syöpäjärjestöt

Esitys

Esitämme, että valiokunta sisällyttäisi mietintöönsä seuraavan ponnen:

Valiokunta edellyttää, että terveysperusteisen valmisteveron valmistelua jatketaan viipymättä ja perustetaan asiaa selvittävä laaja-alainen työryhmä.

Syöpäjärjestöt

Lähteet

1. IARC (2018). Absence of excess body fatness. IARC Handb Cancer Prev. 16:1–646. http://publications.iarc. fr/570.
2. de Lorgeril M., 1, Salen P. & Rabaeus M. (2020). Sugary drinks and cancer risk. Transl Cancer Res 2020 May;9(5):3172-3176
3. Chazelas E, Srour B, Desmetz E, ym (2019). Sugary drink consumption and risk of cancer: results from NutriNet-Santé prospective cohort. BMJ 2019;366:l2408.
4. Kyrgiou, M., Kalliala, I., Markozannes, G. (2017). Adiposity and cancer at major anatomical sites: umbrella review of the literature. BMJ 2017;356:j477.
5. Luoto, R., Kukkonen- Harjula, K., Männistö, S. (2017). Liikkuminen, ravitsemus ja painonhallinta syövän ehkäisyssä. Lääketieteellinen aikakausilehti Duodecim 2017;133(21):2069-74.
6. Norat,T., Scoccianti,C., Boutron-Ruault, M-C., ym. (2015). European Code against Cancer 4th Edition: Diet and cancer. Cancer Epidemiology, 39S (2015) S56–S66.
7. Pertelli, F., Cortellini, A., Indini, A. (2021). Association of Obesity With Survival Outcomes in Patients With Cancer. JAMA Netw Open. 2021 Mar; 4(3): e213520.
8. Roos, E., Seppä, K, Pietiläinen, O. ym (2020). Pairwise association of key lifestyle factors and risk of colorectal cancer: a prospective pooled multicohort study. Cancer Reports. 2022;e1612.
9. World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research (2018). Continuous Update Project Expert Report 2018. Diet, nutrition and physical activity: Energy balance and body fatness.

Syöpäjärjestöt